

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Actieplan Energiearmoede
Portefeuillehouder	-	A. Schuurman (wethouder)
Eenheid	-	Ruimtelijke Ontwikkeling
Contactpersoon	-	A. Klamer
Contactgegevens	-	a.klamer@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van
Behandeling in raadsvergadering van

5 juli 2022
26 september 2022

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van het Actieplan Energiearmoede.

Toelichting:

Wij hebben een rijksbijdrage ontvangen voor de aanpak van energiearmoede. Deze middelen worden ingezet om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege gestegen energielasten op korte termijn te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen.

Er zijn veel mogelijkheden om het geld te besteden. Het college kiest ervoor om huishoudens met een laag inkomen met een eigen koopwoning met lage energetische kwaliteit te helpen om de woning energiezuiniger te maken (naar verwachting circa 70 huishoudens in de gemeente Dalfsen).

Door het nemen van energiebesparende maatregelen (vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) in slecht tot matig geïsoleerde woningen (bouwjaar < 1987) kunnen we significant energie besparen. We richten ons op koopwoningen omdat woningcorporaties in onze gemeente al volop bezig zijn met de verduurzaming van het woningenbestand. Verhuurders van particuliere huurwoningen zijn verplicht om woningen voor 2030 aan te pakken.

Het Actieplan Energiearmoede (zie bijlage) beschrijft de werkwijze. Er zijn actievoorwaarden vastgesteld die zorgen voor duidelijkheid over de actie.

Financiën:

De beschikking van het rijk dekt alle kosten voor deze actie. Zowel de energiebesparende maatregelen als de projectkosten (zoals inhuur van externe partijen voor uitvoering) worden gefinancierd vanuit de beschikking.

De looptijd van het Actieplan is vooralsnog vastgesteld op 31 december 2023. Bij de eventuele beschikbaarheid van aanvullende middelen zal de termijn worden verlengd.

Communicatie:

Door de eenheid MO kan gericht worden gecommuniceerd aan bewoners die een beschikking Eénmalige energietoeslag hebben ontvangen (circa 520 huishoudens). Daarnaast wordt de actie via nieuwsberichten (krant en website), sociale media en via brieven aangekondigd.

Ook via maatschappelijke partners (Dorpen van Morgen, kerken, Saam Welzijn, Voedselbank etc.) brengen we de actie onder de aandacht. Deze partners zijn belangrijk om de actie goed te promoten bij de doelgroep, en om goede afstemming te krijgen tussen de lopende actie van de kerken en het Actieplan Aanpak Energiearmoede.

Vervolg:

De nodige infrastructuur wordt opgezet en er wordt een communicatieplan gemaakt. Er wordt contact gezocht met externe partijen en met maatschappelijke partners. Vanaf september wordt gestart en kunnen huishoudens zich gaan aanmelden. Uw raad wordt geïnformeerd over het verloop van de actie via de planning & control documenten. Bij de (naderende) beëindiging van actie zal een toelichting plaatsvinden over de resultaten van de actie.

Bijlagen:
Actieplan Energiearmoede

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/alg. directeur
H.J. van der Woude

Inleiding

Het Rijk heeft gemeenten een financiële bijdrage toegekend om te besteden aan de aanpak van energiearmoede. Gemeenten kunnen deze middelen gericht inzetten om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten op korte termijn te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen.

Volgens de definitie van TNO¹ hebben huishoudens in energiearmoede een laag inkomen en hoge energiekosten en/of wonen zij veelal in een huis dat niet goed geïsoleerd is.

Gemeente Dalfsen heeft begin 2022 een financiële bijdrage van €170.191 ontvangen. Het bedrag is toegekend om te besteden in 2022 en de periode tot 1 mei 2023.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kondigde op 6 mei een ophoging van de middelen aan gemeenten voor de aanpak energiearmoede, met een additionele financiële bijdrage van €170.191. Gelet op de grotere opgave loopt de bestedingstermijn tot 31 december 2023 in plaats van 1 mei 2023.

Het doel van dit bedrag (totaal € 340.382) staat vast, maar de manier waarop we dit besteden is aan de gemeente. Dit actieplan beschrijft de manier waarop we in gemeente Dalfsen het geld gaan besteden.

Gezien de recente ophoging komt er voor 2023 mogelijk opnieuw een financiële bijdrage vanuit het Rijk voor de aanpak van energiearmoede. Daarom is het van belang om nu een goede structuur op te zetten, waarmee we komende jaren energiearmoede in onze gemeente op een zinvolle en effectieve manier kunnen aanpakken. Dit plan van aanpak houdt hier rekening mee. De actie kan eenvoudig worden voortgezet wanneer er nieuwe middelen beschikbaar komen.

Wat is energiearmoede?

Om energiearmoede te kunnen aanpakken, moeten we eerst duidelijk krijgen wat energiearmoede is. Verder willen we weten hoe en waar energiearmoede is in Dalfsen. De cijfers hierover zijn een statistische werkelijkheid en het kan per wijk of buurt anders zijn.

Volgens TNO ondervindt ongeveer 7% van alle huishoudens in Nederland energiearmoede. Afhankelijk van de definitie van energiearmoede geven energiearme huishoudens in Nederland gemiddeld 13-20% van hun inkomen uit aan energie, tegenover 5% gemiddeld voor alle huishoudens.

Energiearmoede is een complex en multidimensionaal fenomeen dat moeilijk in één indicator te vangen is. TNO hanteert meerdere indicatoren voor het meten van energiearmoede. Er worden drie dimensies van het energiearmoedeprobleem onderscheiden:

- De betaalbaarheid van energie
- De energetische kwaliteit van de woning
- De keuze en mogelijkheid hebben om mee te kunnen doen aan de energietransitie

Van huishoudens in energiearmoede woont ongeveer 75% in een corporatiewoning, ongeveer 12% bezit een koopwoning en een vergelijkbaar percentage huurt particulier.

---

¹ “De feiten over energiearmoede in Nederland”, rapport TNO, september 2021

Energiearmoede in Dalfsen

Volgens de cijfers van TNO kent ongeveer 5% (dus iets lager percentage dan het landelijk gemiddelde) van de huishoudens in gemeente Dalfsen energiearmoede. Van de in totaal 11.790 huishoudens in gemeente Dalfsen² kennen dan ongeveer 590 huishoudens energiearmoede – dit zijn zowel huishoudens met koopwoningen als huishoudens die huren (inclusief coöperatieve huur).

Op basis van de beschikkingen Eénmalige energietoeslag en de aanmeldingen zijn 526 gezinnen in beeld in het kader van energiearmoede, wat overeenkomsten vertoont met het berekende aantal door TNO.

Energiearmoede is dan berekend als het percentage huishoudens met enerzijds een laag inkomen en anderzijds óf hoge energiekosten óf een woning met een relatief lage energetische kwaliteit. In Lemelerveld lijkt het percentage energiearmoede (ongeveer 6%) iets hoger te liggen dan in Dalfsen (ongeveer 4%) en Nieuwleusen (ongeveer 5%)³, maar dit zijn kleine verschillen.

Doelgroep

In de gemeente Dalfsen hanteren we de definitie voor energiearmoede zoals gegeven door TNO. Daarnaast stellen we voor om ons te richten op de volgende doelgroep:

Huishoudens met een laag inkomen met een eigen koopwoning met lage energetische kwaliteit.

Het lastige is dat er geen lijsten beschikbaar zijn met namen of adressen van de huishoudens met energiearmoede. Deze gegevens zijn niet beschikbaar en we kunnen niet op adresniveau te weten komen waar deze huishoudens wonen.

Op basis van de beschikkingen Eénmalige energietoeslag en de aanmeldingen zijn 526 gezinnen in beeld in het kader van energiearmoede, die Maatschappelijke Ondersteuning mag benaderen om te informeren over het Actieplan Aanpak Energiearmoede.

Met een brede communicatie in de kranten en lokale en sociale media proberen ook huishoudens met energiearmoede die niet tot de bovengenoemde 526 huishoudens behoren.

'Huishoudens met een laag inkomen' definiëren we als een inkomen op of onder 120% van het sociaalminimum. De inkomensgrens van 120% van het sociaalminimum wordt ook door de afdeling Maatschappelijke Ondersteuning gehanteerd voor de toekenning van financiële compensatie van €800. Na het verzamelen van de aanmeldingen is er ruimte voor maatwerk, waarbij de grens van 120% geldt als richtsnoer voor toetsing.

Voor de vaststelling van de lage energetische kwaliteit is een checklist opgesteld, die de mate van isolatie van woningen objectief toetst. We kijken daar bij naar bouwjaar en de eventuele aangebracht energiebesparende maatregelen.

We kiezen om het energielabel niet te gebruiken, daar niet alle woningen beschikken over een energielabel. Daarnaast is de isolatiegraad niet één-op-één te destilleren uit het energielabel door mogelijke toepassing van zonnepanelen.

---

² <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/71486ned/table?dl=69B2C>

³ <https://www.tno.nl/nl/aandachtsgebieden/energietransitie/roadmaps/systeemtransitie/de-sociale-aspecten-van-de-energietransitie/energiearmoede/>

De Dalfser aanpak

Om het geld goed te besteden is er regionaal inmiddels diverse keren afstemming geweest. Er zijn veel mogelijkheden om het geld te besteden en er wordt gebrainstormd over de mogelijkheden. Voorbeelden zijn een witgoedregeling, fixteams die kleine energiebesparende maatregelen nemen of pakketten met energiebesparende producten.

Het punt waar we tegenaan lopen is dat het gelijkmatig verdelen van het geld over alle huishoudens in energiearmoede naar verwachting niet zorgt voor een structurele oplossing van het probleem energiearmoede. Met een paar honderd euro (de 590 huishoudens krijgen elk zo'n € 575) kun je niet significant energie besparen. Voor een slecht tot matig geïsoleerde woning heb je een paar duizend euro nodig om daadwerkelijk energie te gaan besparen. Daarom willen we gaan focussen.

Doelgroep: Koopwoningen

De eerste stap is dat we geen huurwoningen meetellen. Woningcorporaties in onze gemeente zijn al jaren geleden gestart met een omvangrijk verduurzamingsplan. De corporatiewoningen zitten al op energielabel B tot C. Woonstichting Vechthorst is daarin koploper en een gemeentelijke actie hierin is niet nodig. Verder zijn verhuurders van particuliere huurwoningen verplicht om de slechts geïsoleerde woningen (energietabel E, F en G) voor 2030 aan te pakken. Daarom tellen we de particuliere huurwoningen ook niet mee.

We richten ons als gemeente dus alleen op koopwoningen. Volgens het onderzoek van TNO woon ongeveer 12% van de huishoudens in energiearmoede in een koopwoning. Uitgaande hiervan schatten we in dat de doelgroep in gemeente Dalfsen bestaat uit 70 woningen (12% van 590).

Energiebesparende maatregelen

Bij de energiebesparende maatregelen werken we met de Trias Energetica; eerst isoleren, dan de installatie optimaliseren en tenslotte duurzaam opwekken.

Om te kijken hoeveel woningen we kunnen aanpakken en voor welk bedrag hebben we een overzicht met kentallen van isolerende maatregelen. Voor verschillende woningtypen komen we dan op een volgende inschatting⁴:

	Tussenwoning	Hoekwoning	2-onder-1-kap woning	Vrijstaande woning
Vloerisolatie	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.900	€ 2.900
Spouwmuurisolatie	€ 1.000	€ 2.400	€ 2.400	€ 3.800
HR++ beglazing	€ 3.000	€ 3.800	€ 4.500	€ 4.500
Dakisolatie	€ 4.200	€ 4.400	€ 4.700	€ 8.600

Dit geeft een beeld van de opties die er zijn om isolatiemaatregelen te nemen in een gemiddelde woning. Er zijn daarmee ook allerlei isolatieclusters mogelijk.

Via Woonstichting Vechthorst zijn wat indicaties opgevraagd van installatiemaatregelen die zij in huurwoningen toepassen:

Maatregel	Kostenindicatie
Waterzijdig inregelen van 8 sts radiatoren en deze tevens voorzien van thermostatische radiatorcransen	€ 675 per woning
Waterzijdig inregelen van 8 sts radiatoren waarbij alle radiatoren al zijn voorzien van radiatorcransen	€ 300 per woning
Aanvoertemperatuur CV ketel verlagen	€ 100 per woning

Als bovenstaande is uitgevoerd, en er is nog budget beschikbaar kan de energiecoach worden ingezet om gedragsmaatregelen te inventariseren. Het "duurzaam opwekken" is in de aanpak vervangen door "hulp bij zuinig wonen".

⁴ <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/isoleren-en-besparen/>

Per woning moet bekeken worden welke maatregelen nodig en mogelijk zijn binnen het beschikbare bedrag. Voor de ene woning kan een combinatie van vloerisolatie en spouwmuurisolatie geschikt zijn, voor een andere woning is spouwmuurisolatie en (een deel van) de ramen vervangen voor HR++ beglazing een goede investering. En voor weer een andere woning, bijvoorbeeld een vrijstaande woning, is alleen het toepassen van spouwmuurisolatie haalbaar binnen deze actie. Zo zal per deelnemende woning een plan getrokken moeten worden.

Selectie

Met de huidige rijksbijdrage van €340.382 en met de verwachte omvang van de doelgroep van 70 woningen kunnen we € 4.800 per woning investeren.

Omdat het om de aanpak van energiearmoede gaat, is het niet geschikt om volgens het principe 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' te werken. Ook een cluster per woonkern is geen geschikte optie, omdat we op dit moment geen reden hebben om in een bepaalde woonkern te starten. En het is niet zeker dat elke woonkern dan aan de beurt komt.

Daarom kiezen we ervoor zelf een selectie te maken uit de aanmeldingen.

Eenheid Maatschappelijke Ontwikkeling benadert de 526 huishoudens die reeds een beschikking Eénmalige energietoeslag hebben ontvangen (326 huishouden met een vorm van uitkering), of daarvoor een aanvraag hebben ingediend (200 huishoudens).

De actie wordt daarnaast via diverse kanalen aangekondigd en gepromoot. Huishoudens melden zichzelf aan een aanmeldformulier op www.dalfsen.nl of via een geprinte versie hiervan (eventueel via bijv. maatschappelijke organisaties).

Het selectiecriteria om in aanmerking te komen is dat we selecteren op het beschikking(aanvraag)/inkomen. Daarnaast vindt een toets plaats of sprake is van een koopwoning. Het laatste is eenvoudig te herleiden in gegevens van het Kadaster.

Bij aanmeldingen van bewoners van huurwoningen zorgen we dat deze in alternatieve lopende projecten worden opgenomen. Voor bewoners van Vechthorst betekent dat de energiecoach, en bij particuliere verhuur nemen we ze op in de uitvoeringsplannen van de warmtetransitie.

Als wordt voldaan aan het inkomenscriterium en er is sprake van een koopwoning, vindt prioritering van aanmeldingen plaats waarbij we beginnen met de huishoudens die het verste onder de 120% van het sociaalminimum zitten.

De tweede prioritering vindt plaats op basis van de isolatiegraad van de woningen. De eerste stap is het bouwjaar van de woning (open data op BAG viewer van het Kadaster). De toetsinglijst voor het bouwjaar is hieronder weergegeven:

bouwjaar	waardering	opvolging
< 1964	0,33	Isolerende maatregelen
1965-1974	0,43	
1975-1987	1,30	
1988-1991	2,00	Installatietechnische maatregelen
1992-2013	2,50	
2014-2017	3,50	
> 2018	4,50	Gedragsmaatregelen

Hoe ouder de woning, hoe hoger de prioriteit (woningen ouder dan 1987 komen in aanmerking voor isolerende maatregelen). Woningen nieuwer dan 1987 komen in aanmerking voor installatie- en/of gedragsmaatregelen, omdat isolatieverbetering beperkt rendabel is.

Daarnaast vindt een aanvullende controle plaats door de energiecoach op eventuele verbouwingen aan de hand van een eenvoudige checklist met "vloerisolatie", "gevel-/spouwisolatie", "dakisolatie" en "type beglazing".

Met toepassing van de vastgelegde warmteweerstanden kan een sommatie plaatsvinden, waarbij de laagste totaalwaarde de hoogste prioriteit heeft.

De toetsinglijst voor uitgevoerde maatregelen is hieronder weergegeven:

vloerisolatie	waardering	voorzetwand	waardering	spouwisolatie	waardering
geen	0,15	n.v.t.	Zie: spouw	n.v.t.	Zie: gevel
0-30mm	0,75	geen	0,15	geen	0,15
30-50mm	1,25	0-30mm	0,75	50mm	0,75
50-100mm	2,50	30-50mm	1,25	60mm	1,25
> 100mm	3,50	50-100mm	2,50	70mm	2,50
bodemiso	2,00	> 100mm	3,50	70-100mm	3,50
3-laags folie	3,50			onbekend	Zie: bouwjaar

dakisolatie	waardering	glas(in woonkamer)	waardering
geen	0,15	Enkel glas	0,19
0-30mm	0,75	Dubbel glas	0,34
30-50mm	1,25	HR glas	0,43
50-100mm	2,50	HR+ glas	0,50
> 100mm	3,50	HR++ glas	0,56
		Triple HR glas	0,72

De sommatie van warmteweerstanden van de slechts geïsoleerde woning is **0,97**, de beste geïsoleerde woning heeft een sommatie van **15,72**.

Gelijktijdig met de controle op uitgevoerde maatregelen kan ook een beknopt plan van aanpak worden opgesteld voor de uitvoeringsmaatregelen voor de betreffende woning.

Clusters

We gaan werken met een clusteraanpak. De manier waarop we doelmatig clusters kunnen samenstellen ontdekken we pas na aanmeldingen. De reden voor clustering is tweeledig; met clusters kunnen we de middelen efficiënter inzetten en is budgetbeheersing eenvoudiger.

Op deze wijze kunnen we de boekhouding voor de beide bijdragen van elke € 170.191 zuiver voeren (mocht dat vanuit het Rijk vereist worden).

We beginnen met een eerste cluster aan woningen waarmee we het proces van een verbouwing gaan doorlopen. Daarna kunnen nieuwe clusters volgen.

De verwachting is dat er nieuwe bijdragen vanuit het Rijk zullen volgen vanaf volgend jaar. Mogelijk komt er ook uit andere budgetten geld beschikbaar voor de aanpak van energiearmoede. Dit geld kunnen we dan op dezelfde manier per cluster gaan besteden. We stellen dan ook voor om deze clusteraanpak voor meerdere jaren beschikbaar te stellen. De omvang van het beschikbare geld bepaalt hoeveel woningen we per cluster kunnen gaan aanpakken.

Afwijzing

Het is nog onzeker hoeveel mensen zich gaan aanmelden voor de actie. Het zou kunnen dat we net 70 huishoudens vinden, maar we houden er rekening mee dat alle huishoudens in energiearmoede zich aanmelden. We kunnen in eerste instantie maar 70 huishoudens helpen.

Mogelijk kunnen we met nieuw geld (rijksbijdrage of gemeentelijk) weer meer huishoudens helpen. Het is belangrijk om goed om te gaan met afwijzing van de huishoudens die zich aanmelden maar die niet geselecteerd worden. Optie hiervoor is om deze huishoudens, met hun goedvinden, op een lijst te plaatsen voor wanneer er nieuw geld beschikbaar is en we een nieuwe clusteraanpak kunnen opstarten.

Verder is het van belang om deze huishoudens goed te informeren over wat er nu al mogelijk is om energie te besparen in de woning en hen hierin te faciliteren. Hierin zal een bezoek van een bespaarhulp en eventueel het klusteam belangrijk zijn. Ook kan er mogelijk eenvoudig gebruik worden gemaakt van de RREW subsidie. Deze beide lopende acties worden verderop toegelicht.

Koppelkans: ISDE

Bij verbetering van de woning maken we eerst gebruik van de bestaande subsidiemaatregelen voor bewoners, zoals de ISDE regeling.

Indien een bewoner geen gebruik kan maken van de ISDE regeling (of andere externe subsidieregelingen), maken we gebruik van het budget van het Actieplan Aanpak Energiearmoede.

We hopen in dat laatste geval ook een koppeling te kunnen maken met de landelijke Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE). Hiermee kunnen we in de woningen aanvullende maatregelen gaan nemen. Met andere woorden, het te investeren bedrag per woning verhogen we van gemiddeld €3.500 naar €5.000 per woning door een ISDE bijdrage aan te vragen.

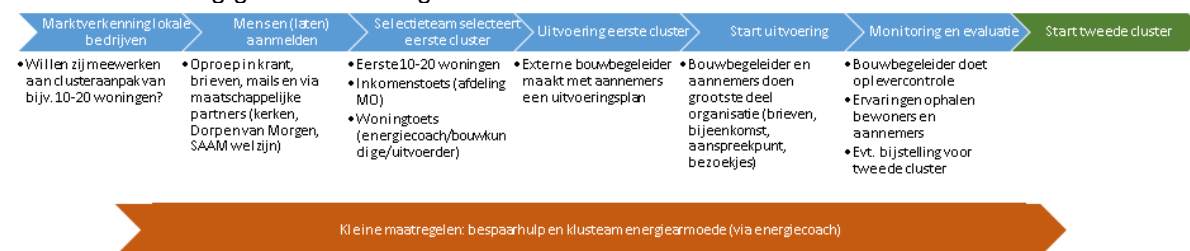
Voor een aanvraag van ISDE moet de factuur al zijn betaald. Dit betekent dat deze extra maatregel voorgefinancierd moet worden. Dit kan de gemeente doen waarna de aannemer die uitvoert op basis van de factuur ISDE aanvraagt.

We onderzoeken of deze laatste optie mogelijk is.

Werkwijze

Voor de uitvoering gaan we als volgt te werk:

Toelichting op onderdelen:

- Toets op aanwezigheid van (aanvraag tot) beschikking Eénmalige energietoelage (afdeling MO): de eenheid Maatschappelijk Ondersteuning toetst of het huishouden onderdeel is van de 526 aangeschreven huishoudens.
- Inkomenstoets (afdeling MO): de afdeling Maatschappelijke Ondersteuning kan een inkomenstoets doen van de huishoudens die zich hebben aangemeld bovenop de 526 aangeschreven huishoudens. De inkomenstoets vindt plaats op basis van de inkomensgrens van 120% van het sociaalminimum, met de mogelijkheid tot maatwerk.
- Woningtoets: iemand (bijvoorbeeld bouwkundige of energiecoach) controleert aan de hand van een checklist of de woning inderdaad een lage energetische kwaliteit heeft.
- Externe bouwbegeleider: een externe bouwbegeleider krijgt de 70 adressen, plant overleggen met de aannemer, geeft voorlichting aan de bewoners, is (na de aannemer) het eerste aanspreekpunt voor de bewoners, doet oplevercontrole samen met de aannemer en rapporteert aan de gemeente.
- Aannemer(s): de aannemer is het tweede aanspreekpunt voor de bewoners, doet de voorbereiding en planning van het werk, verzorgt de communicatie, inkoop, installatie/plaatsing, zorgt voor een opleverrapport en voert overleg met de bouwbegeleider.
- Monitoring en evaluatie: we gaan werken via een clusteraanpak. We starten met cluster 1 waarmee we gelijk gaan proefdraaien. We gaan dit monitoren en evalueren, zodat we indien nodig kunnen bijstellen voor cluster 2 enzovoorts.

Planning

Jaar	Maand	Onderdeel
2022	Mei/juni	Actieplan voorleggen aan betrokken partijen
	Juni	Feedback verwerken in actieplan en opstellen verordening (voorwaarden en spelregels)
	Juni/juli	Infrastructuur opzetten (inschrijfformulier website, energiecoach, bedrijven, uitvoerders) en maken communicatieplan
	Juni	Collegevoorstel actieplan en actievoorwaarden
	Juli	Vaststelling actieplan en verordening
	September	Start uitvoering
	December	Tussenevaluatie
2023	Mei	Afronding project met evaluatie, nieuwsbericht en verhalen
	n.t.b.	Vervolg met nieuw subsidiegeld

Betrokken collega's/partners

- Portefeuillehouder Wethouder Schuurman
- Eenheidsmanager Edwin Saathof
- Team duurzaamheid
- Eenheid Maatschappelijk Ondersteuning (Monique de Nijs, Laura Knol)
- Juridisch adviseur (Judith Zwiers)
- Financieel adviseur (Andre van Eck)
- Energiecoach
- Team Communicatie (volgt woensdag 29/6)

De maatschappelijke partners (Dorpen van Morgen, kerken, Vluchtelingenwerk, Voedselbank, Saam Welzijn) betrekken we direct bij de start van het project in juli-september. Hierbij zal ook afstemming vinden over de lopende actie van de kerken.

Financiën

We verwachten de beschikking (€ 340.382, verwachting 70 woningen) als volgt te besteden:

Soort	Budget		Toelichting
Beschikking	€ 340.382		
Projectleider (ambtelijke kosten)	€ 10.000		
Projectkosten – eerste cluster 10-20 woningen	€ 4.800		
<ul style="list-style-type: none"> Inhuur woningtoets en woningplan (10 woningen, 1 uur, € 80/uur) 		€ 800	Energetisch bespaarplan voor woning
<ul style="list-style-type: none"> Inhuur bouwbegeleiding (5 dagen, € 800/dag) 		€ 4.000	Begeleiding aannemer
Projectkosten - vervolclusters	€ 24.800		
<ul style="list-style-type: none"> Inhuur woningtoets en woningplan (60 woningen, 1 uur, € 80/uur) 		€ 4.800	Energetisch bespaarplan voor woning
<ul style="list-style-type: none"> Inhuur bouwbegeleiding (25 dagen, € 800/dag) 		€ 20.000	Begeleiding aannemer
		€ 29.600	
Beschikbaar voor maatregelen	€ 300.782		
Clustergewijze verbetering van woningen		€ 300.000	70 woningen à € 4.285 per woning

Communicatie

De actie wordt via nieuwsberichten (krant en website), sociale media en via brieven aangekondigd. Ook via maatschappelijke partners (Dorpen van Morgen, kerken, Saam Welzijn, Voedselbank etc.) brengen we de actie onder de aandacht. Deze partners zijn belangrijk om de actie goed te promoten bij de doelgroep.

Risico's

- Er melden zich veel huishoudens aan om in aanmerking te komen voor de actie. Uit de aanmeldingen moet dan gekozen worden en een aantal huishoudens zal dus teleurgesteld raken. We moeten blijven uitleggen hoe en waarom we deze actie zo hebben opgezet en waarom we ervoor kiezen om op deze manier het ontvangen geld besteden. Verwachtingsmanagement is erg belangrijk in de communicatie en promotie van de actie.
- Er kunnen meer mensen energiearmoede ondervinden die we niet in de beoogde doelgroep hebben meegenomen. Zoals het onderzoek van TNO aangeeft zijn er verschillende vormen van energiearmoede. Met deze actie kunnen we alleen een bepaalde groep helpen om energie te gaan besparen.
Het is belangrijk dat we mensen goed voorlichten en informeren rondom energiearmoede en energiebesparing. Ook is het van belang om goed te kunnen doorverwijzen naar eventuele andere mogelijkheden in de vorm van advies, hulp aan huis of een tegemoetkoming.
- De actie helpt om op de langere termijn energie te gaan besparen. Maar mensen in energiearmoede hebben hier nu last van en voelen nu de pijn. Op dit moment is er een financiële tegemoetkoming van €800 beschikbaar voor huishoudens met lage inkomens. Ook al weten we niet hoe deze huishoudens dit bedrag besteden (of dit aan energiebesparing is of aan bijvoorbeeld andere rekeningen), dit geld helpt hen nu. Of en wanneer er weer financiële tegemoetkoming geboden kan worden is onduidelijk. Maar het is wenselijk om een vorm van tegemoetkoming te blijven bieden naast acties om energie te besparen.

Koppeling met andere acties

In gemeente Dalfsen lopen diverse acties rondom energiebesparing en energiearmoede. Hiermee maken we een logische koppeling.

Lopende acties waar we een koppeling met kunnen maken zijn:

- Bespaarhulpen en klusteam energiearmoede: sinds december 2021 loopt er een project van Gereformeerde kerk (GKv) het Kruispunt en Dorpen van Morgen om inwoners in energiearmoede te helpen energie te besparen. Vrijwillige bespaarhulpen en klussers bezoeken de mensen thuis, maken een kluslijst en voeren de klussen gratis uit. Gemeente Dalfsen vergoedt de materialen van de kluslijst. Zo'n 45 inwoners hebben zich aangemeld voor de gratis hulp.

Koppeling: De acties kunnen naast elkaar lopen en vullen elkaar aan. Bij de aanmeldingen voor de Aanpak Energiearmoede kan voor kleine maatregelen deze bespaarhulpen en klusteam ingezet worden. Verder kunnen huishoudens die zich wel aanmelden maar niet geselecteerd worden geholpen worden via bespaarhulpen en klusteam.

- Energietoeslag voor mensen met een laag inkomen: vanuit het Rijk krijgen mensen met een laag inkomen een speciale eenmalige energietoeslag. Gemeenten keren de energietoeslag uit. Mensen die bekend zijn bij de gemeente hebben de toeslag al ontvangen. Mensen die niet bekend zijn kunnen zelf een aanvraag indienen.
Koppeling: In de communicatie zullen we mensen wijzen op de mogelijkheid voor financiële tegemoetkoming (als die op dat moment nog beschikbaar is).
- Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW): in 2022 is opnieuw een eenmalige uitkering ontvangen via de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW). Er is budget om voor maximaal 3.000 huishoudens €90 uit te keren. Ook in dit geval zorgen de Dorpen van Morgen voor de dagelijkse uitvoering.
Koppeling: huishoudens in energiearmoede kunnen ook gebruik maken van de RREW. Mogelijk kunnen we gaan werken met een soort kluskar of een energie-conciërge en kleine energiebesparende maatregelen nemen gefinancierd vanuit de RREW subsidie. Hiervoor zou ook samenwerking gezocht kunnen worden met woningcorporaties.
- Op basis van de Transitievisie Warmte werken we uitvoeringsplannen uit, waarin energiearmoede een prominent onderwerp is. Daarnaast heeft het Rijk het Nationaal Isolatie Programma vastgesteld, waarin de woningen met labels E, F en G als eerste dienen te worden aangepakt op weg naar aardgasvrij wonen.